

L'anonimat

Sitges, gener
1949

El temps se m'està acabant. Mai he explicat a ningú ni m'he atrevit a posar per escrit allò que marcà la meva vida, però ara que la meva existència arriba a la seva fi, crec que ja és el moment. No sé si interessarà a ningú, probablement no, i podria ser que no s'arribés a llegir, però el meu cor ho necessita i he decidit deixar-ne constància i reviure per últim cop, l'amor que només vaig sentir una vegada, durant la primavera i l'estiu de 1891. Un amor fugaç però que em deixà una empremta inesborrable. Jo, la Rosa Subirats, era una noieta de 20 anys que no havia sortit mai de Sitges. Ingènua, tímida i completament

ignorant de la vida fora de la meva població natal. La meva família tenia terres i era una de les majors productores de malvasia, la seva qualitat era excel·lent i teníem clients de llocs llunyans així com de tot Catalunya, fins i tot, corts europees gaudien del nostre producte.

El meu pare era un home important i controlava la meva vida, com si fos part del negoci familiar. Aquella primavera portà aires nous. Uns artistes forans que fins i tot havien estat a París, varen decidir passar temporades al nostre poble, encisats per l'entorn privilegiat del que gaudíem. Jo no el valoraria amb la mateixa intensitat fins temps després quan vaig ser lluny de casa.

Vaig conèixer al Ramon arrel d'una trobada amb uns amics comuns. Després coincidírem en algunes festes, reunions, en sessions de lectures o passejant pel poble.

N'estava enlluernada, les històries que explicaven ell i el Santiago eren sempre divertides, estrafolàries o allunyades desmesuradament de la nostra realitat vilatana. La bohèmia parisenca, els viatges per Espanya i per tota Catalunya, la llum, els colors, la diversió desenfrenada, la llibertat, l'art i els artistes, i tants i tants temes que fins aquell moment havien estat completament desconeguts per a mi.

Encomanaven la seva alegria. El seu món, la seva presència o la seva aura em van proporcionar una felicitat plena que mai havia viscut i mai més viuria.

Jo era molt reservada però el Ramon es va anar acostant a mi amb el pas dels dies. Teníem converses cordials i atentes i vaig començar a notar que potser entre nosaltres hi podria haver algun sentiment més fort que l'amistat.

Tot i la felicitat que el Ramon em proporcionava, un fet va enfosquir el moment de plenitud en el que jo vivia. Va arribar a orelles del meu pare que em trobava amb el grupet dels artistes i això,

l'enfurismà. Em prohibí que els tornés a veure, allò embrutava la meva reputació, i li seria més costós tancar un tracte amb el meu futur pretendent, adequat als interessos familiars.

Vaig haver d'evitar al Ramon, però al cap d'uns dies em va venir a trobar i em demanà que li fes de model. Em necessitava perquè el quadre que tenia en ment, només era vàlid si m'hi pintava a mi.

No sé com em vaig atrevir... hi anava d'amagat... em pintava en un pati blau, vestida de blanc, reflectint els raigs de llum en el meu cos. No me'l va deixar veure fins que no el va acabar.

Va ser un dimecres que després d'uns vint minuts de sessió, em digué: - ara ja el pots contemplar, la llum és tota al seu lloc, i no només la dels raigs del sol, sinó també, la que despres tu.

Vaig quedar-ne meravellada, no m'hi reconeixia. La noia de blanc era jo, vista a través dels ulls d'una altra persona, i el Ramon hi va representar a una dona serena, delicada, senzilla, bella, desitjada... Va ser en aquell moment, quan es creuaren les nostres mirades, que m'hi vaig entregar. Després tot va anar molt ràpid. El Ramon va haver de tornar unes setmanes a París per unes obres que havia d'acabar. Jo em vaig sentir trista i abandonada. Al cap d'un mes vaig emmalaltir, la pena em consumia. Tenia febre i vòmits constants, fins que el doctor va donar-li al meu pare la greu notícia: estava embarassada.

Va entrar a l'habitació i em bufetejà. Uns dies més tard m'explicà els canvis que sofriria la meva vida a partir d'aquell moment. Havia trobat el marit que es faria càrrec del fill bastard, els diners del meu pare li permetien la compra d'un gendre. En menys d'un mes ens casaríem i aniríem a viure a Anglaterra. En un temps prudencial podríem tornar a Sitges. I aquelles varen ser les últimes paraules que em dirigí. Tot el que m'havia de dir, li transmetia al meu marit, la seva adquisició.

La pluja britànica m'engolia dia a dia, enyorava el sol, la llum, el blanc de les cases, el mar... la meva Sitges. Aquella casa victoriana em deprimia però tenia l'esperança que el fill del Ramon em tornés poc a poc la felicitat. Tampoc va ser així, el petit Jaume va néixer malalt i morí quan només tenia 6 mesos. La seva pèrdua va enfonsar-me completament.

I sí, la vida continuà i vaig tenir 2 fills i 2 filles més; i sí, els vaig criar; i sí, també vaig tornar a Sitges uns anys més tard; però no, no vaig recuperar la il·lusió de viure, vaig continuar vivint d'esma, fins a dia d'avui que m'he decidit a recordar el meu passat.

Ho sento fills si llegiu aquestes línies i penseu que no us he estimat, però el dolor per la pèrdua del Ramon i del petit Jaume, em va impedir gaudir del que sí tenia. No ho he fet bé, però no he estat capaç de governar els meus sentiments. No n'he sabut més. I si mai en teniu ocasió, contempleu el quadre que va pintar el Ramon, en ell hi descobrireu una dona que no vàreu conèixer.

Rosa, la noia de blanc

Quan la tieta Júlia, a la que no havia conegut en vida, em va llegar la seva casa de Sitges, per ser el seu únic parent viu, no m'imaginava que descobriria les últimes paraules de la Rosa, una familiar molt llunyana de la que no en coneixia l'existència, i que aquest fet canviaria el meu camí.

El seu escrit em va commoure, era tan trist... i no podia deixar de pensar que potser era la primera

persona que el llegia, potser els seus fills no el van trobar mai, i el que ella va viure va caure en l'oblit.

El manuscrit es trobava en una capsa amb pols acumulada, plena de fotos i retalls de diaris, a les golfes de la casa. Estava sota un llistó del terra que es va aixecar per casualitat quan m'hi vaig entrebancar.

Malgrat la dramàtica història, el quadre del que parlava va despertar la meva curiositat. Existia realment? Jo no coneixia gaire Sitges, però sabia que Santiago Rusiñol i Ramon Casas hi havien tingut un fort lligam. El Ramon del que parlava la Rosa podria ser el famós pintor? Tot semblava indicar-ho, a més els retalls dels diaris resumien la seva vida, els seus èxits, els fracassos, les seves obres i la seva defunció. I entremig de tots aquests fulls antics hi vaig trobar dues fotografies, en una es veia una noia d'uns 18 o 19 anys, al darrere escrit hi posava "Rosa Subirats 1890", i a l'altra també s'hi veia la noia envoltada d'homes i dones joves, entre ells s'hi podien distingir el Ramon i el Santiago, i al revers, "Sitges estiu 1891".

En aquell moment ho vaig veure clar, necessitava trobar el quadre del que parlava. Vaig obrir el portàtil i vaig cercar l'obra del pintor. Però cap resultat hi coincidia. Després vaig afegir Ramon Casas + Sitges, però tampoc hi localitzava una obra que encaixés amb la Rosa. Finalment, vaig recordar que el museu on es recullen alguna de les seves obres és el del Cau Ferrat i vaig afegir: Ramon Casas Cau Ferrat. A l'apartat d'imatges vaig anar baixant, fins que una silueta blanca, brillant, sobre un fons blau, em feu aturar. Vaig engrandir la imatge, i ho vaig veure clar, era la Rosa, la noia de la foto, i no sé per què, però les llàgrimes brollaren a l'instant.

Avui és el gran dia. Em desperto aviat. Un raig de llum entra per la meva finestra. El cel blau, el mar calmat. Sitges em va segrestar. No en vaig poder marxar després del dia en què descobrí el manuscrit de la Rosa. Potser va ser una excusa. El divorci hi ajudà i un canvi en la meva trajectòria laboral em donà l'empenta decisiva.

Un cop establert a casa de la tieta Júlia, el meu objectiu va ser que es reconegués que la Noia de Blanc era la Rosa Subirats. Van ser mesos i mesos de reunions, d'indagacions, comprovacions, vaig parlar amb persones diferents i sobretot, amb l'equip directiu del Cau Ferrat. Sempre m'escoltaren amb respecte però amb la recança de si aquella informació seria certa.

Entro al Museu, és com una segona casa, l'he visitat en nombroses ocasions en aquests 2 anys... M'endinso entre les seves parets, plenes d'art, de paisatges, de vides, d'instant, d'il·lusions, de desgràcies, de persones difuntes que varen tenir una vida, en molts casos anònima i que segurament, no en tindrem mai cap coneixement. I a la sala, en un marc blanc sobre una paret blava hi veig una noia jove, plena de vida, de llum, de felicitat, esperant que aquell instant precís, immortalitzat per sempre més, perdurés fins a la seva vellesa.

Baixo la mirada i somric, sota l'obra: Noia de Blanc (Rosa Subirats) de Ramon Casas, Sitges, 1891.

